

УДК:376-056.264:621.789-053.2

**ФОРМУВАННЯ КОРЕКЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
БАТЬКІВ ДІТЕЙ РАННОГО ВІКУ З ЗАТРИМКОЮ
МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ**

Котлова Людмила Олександрівна,

к.психол.н., доцент

Ілющенко Інна Олександрівна,

Хоменко Наталія Валеріївна,

асистенти

Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

У статті розглядаються передумови виникнення та основні порушення мовленнєвого розвитку дітей в ранньому віці, а також безпосередня взаємодія логопеда та батьків, як важлива умова для ефективної корекційно-логопедичної роботи з дітьми.

Ключові слова: діти раннього віку, затримка мовленнєвого розвитку (ЗМР), розвиток словника, готовність батьків працювати з дітьми з порушеннями мовлення, виховання дітей, взаємодія із сім'єю, порушення вимови.

У сучасному світі майже у кожної дитини можна спостерігати значне відставання в розвитку мовлення. Щороку кількість дітей раннього віку з мовленнєвими розладами тільки зростає. За результатами досліджень у галузі дитячої психіатрії, спеціальної педагогіки, неврології, психології, можна констатувати, що серед різних відхилень у ранньому онтогенезі психічного розвитку у дітей розлади мовлення є, безумовно, найпоширенішим відхиленням. Сучасні логопеди, дефектологи, педагоги та психологи відчують труднощі в роботі з відхиленнями такого роду. З цього приводу можна зробити висновок, що на цьому етапі, потрібні нові корекційно-розвивальні моделі і технології, які базуватимуться на засадах

системного підходу і повинні враховувати механізми порушення мовлення.

Велике значення у формуванні правильного мовлення дітей раннього віку має взаємодія логопеда і батьків. Актуальність формування корекційно-педагогічної компетентності батьків дітей раннього віку із затримкою мовленнєвого розвитку в сім'ї є однією з основних. Батьки дуже часто усуваються від роботи для усунення недоліків мовлення у дітей, через те, що вони не володіють необхідними для цього вміннями та навичками [1; 2].

Значна частина батьків вірить, що все «минеться» само собою або все виправиться у дитячому садочку, і їм важко виділити вільний час для роботи з дітьми вдома.

Залучення батьків до спільної усвідомленої педагогічної діяльності з логопедом, залучення батьків до корекційно-педагогічного процесу для усунення мовленнєвих розладів в ранньому віці значно підвищити ефективність корекційної та педагогічної діяльності.

Успішний і ефективний корекційно-педагогічний процес у дошкільному закладі можливий лише за умови спільної роботи логопеда та батьків, цей тандем сприяє швидкому подоланню мовленнєвих порушень у дітей раннього віку, а також дозволяє батькам відстежувати позитивну динаміку в корекції мовлення дітей.

В історії педагогіки можна помітити, що проблема взаємодії між закладом дошкільної освіти і батьками існувала раніше. У наш час взаємодія вчителя і батьків має суто творчий характер завдяки диференційованому підходу.

Там, де логопед і батьки діють узгоджено, мовлення дітей дає позитивні результати, одразу видно розвиток маленьких дітей. Розподіл завдань між учасників педагогічного процесу для досягнення спільної мети, важливий опосередкований, ненав'язливий контроль за корекційним процесом і зворотній зв'язок, є основним завданням співпраці логопеда і батьків. Треба залучати батьків у сферу педагогічної діяльності, залучати їх до корекційного та педагогічного процесу. Батьки повинні розуміти, що це важливо не тому це так

зручно для логопеда, але це необхідно, перш за все, для розвитку своєї дитини [4].

На сьогоднішній день немає чітко регламентованої роботи з батьками. Таким чином, логопед може самостійно вибрати важливі питання, які цікавлять батьків та розкрити їх у зручній для них формі. Принципи партнерства, рівноцінності, взаємодоповнення між батьками та логопедом – основа співпраці між ними. Дотримання цих важливих принципів є найважливішою проблемою сучасної освіти. На жаль, ситуація така, що багато логопедів і працівників ЗДО не здатні до відкритого діалогу і не завжди готові до взаємодії з батьками в новому освітньому середовищі. Все це істотно ускладнює і перешкоджає корекції, адаптації та вдосконаленню ефективності корекційних процесів у дітей раннього віку із затримкою мовленнєвого розвитку.

У своїх працях Ю. Рібцун зазначає, що умовно можна виділити такі основні форми роботи вчителя-логопеда з батьками: індивідуальні, групові, колективні та масові.

Індивідуальні форми роботи здійснюються шляхом безпосереднього спілкування з батьками однієї дитини: виконання батьками завдань за зошитами індивідуальної роботи з дітьми, проведення бесід, консультацій для батьків, перегляд батьками індивідуальних занять учителя-логопеда, заповнення зошита взаємозв'язку (див. Додаток).

Групові форми роботи проводяться з батьками у межах даної логопедичної групи: оформлення стендів для батьків, виготовлення папок-пересувок „Педагогічна вітальня”, „Навчаємося разом”, „Учитель-логопед рекомендує”, створення бібліотечки дитячої та спеціальної логопедичної літератури, спільна підготовка до свят, проведення екскурсій (педагоги, батьки, діти), допомога батьків у підборі матеріалу для виготовлення логопедичних альбомів і наочних посібників, виготовлення скриньок запитань, проведення анкетування, батьківських зборів, відкритих підгрупових та фронтальних занять, організація дискусій, фоно- та ігротеки (обмін дисками з аудіофайлами та розвивальними іграми), створення усного батьківського

журналу, організація вечорів запитань та відповідей, проведення спільних занять „Батьки – діти”.

Колективні форми роботи здійснюються шляхом спілкування з батьками дітей усіх молодших логопедичних груп дошкільного навчального закладу: проведення анкетування, загальних батьківських зборів, колективних бесід, організація дискусій, залучення батьків до вирішення проблемних ситуацій та завдань, проведення тематичних вечорів, ділових ігор, круглих столів, презентацій науково-методичної та популярної літератури для батьків. Масові форми роботи проводяться педагогами з батьками і дітьми всього дошкільного навчального закладу: залучення батьків до підготовки, організації, участі у святах „Батьки і діти”, „Родинні гостини”, іграх-розвагах, спортивних святах, вікторинах, вечорах дозвілля, „Днях відкритих дверей”, „Родинному мосту”, семінарах-практикумах, круглих столах, конференціях, виїзних засіданнях, лекторіях за участю науковців, практичних психологів та медиків, працівників соціальних служб [3].

Мотивація корекційної роботи батьків з дітьми, а також роз'яснення про те, як розвивати мовлення дітей, підтримувати і закріплювати мовленнєві навички та здібності, набуті на логопедичних заняттях, це головне завдання співпраці між логопедом і родиною дитини.

Таким чином, співпраця сім'ї і логопеда стає все більш і більш затребуваною в сучасному світі. Викладачі постійно шукають нові форми взаємодії з сім'єю дитини. Усе це є основою для покращення сім'ї, виховання дітей раннього віку із затримкою мовленнєвого розвитку.

Важливою є концепція розвитку взаємодії між ЗДО та сім'ї, де кожен не лише робить внесок у розвиток, а й знаходить можливості для розвитку особистості, формує основу праці з родиною.

При партнерській взаємодії логопеда і батьків у створенні загального корекційно-розвивального простору для маленької дитини, успішно забезпечується соціалізація в закладі дошкільної освіти серед однолітків. У майбутньому така дитина без особливих труднощів адаптується до шкільного

середовища та навколишнього життя дорослих.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Лющенко І., Хоменко Н. Логопедичний супровід в інклюзивній освіті для дітей із тяжкими вадами мовлення. *Вісник Освітньо-наукового центру сімейно-центрованих практик*. 2023. № 2. С. 176-178. <http://eprints.zu.edu.ua/38467/>
2. Котлова Л. О. Долінчук І.О. Нетрадиційні методи логопедичної роботи з дітьми. *Innovation processes in science and education : materials of the III International research and practical internet conference, (November, 30, 2022) : collection of abstracts. Zdar nad Sazavou, 2022. P. 16-18.* <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/35136>
3. Рібцун Ю. В. Співпраця вчителя-логопеда з батьками : молодша логопедична група для дітей із ЗНМ. *Дефектологія. Особлива дитина : навчання та виховання*. 2011. № 1. С. 33–37. <https://core.ac.uk/download/pdf/32306203.pdf>
4. Hladush V., Symko A., Havrilov O., Šilonová V. Level-balanced psychomotor support program for preschool children with Intellectual Disabilities. *Life Span and Disability*. 2021. Vol. 24, № 1. P. 113-131. http://www.lifespanjournal.it/Client/rivista/ENG103_Full%20Issue_Vol.%20XXIV%20n.1%202021.pdf